Universitets- och högskolerådet

Enheten för tillträde och främjandefrågor

Föredragande
Petra Brundell
Utredare

010-470 06 90
petra.brundell@uhr.se

KONSEKVENSUTREDNING

Diarienummer
4.1.2-00577-2020

Datum
2020-08-13

Postadress
Box 45093
104 30 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2
111 60 Stockholm

Telefon
010-470 03 00

Org nr
202100-6487

www.uhr.se

Konsekvensutredning avseende förslag till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6–8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Bakgrund

Universitets- och högskolerådets (UHR) föreskrifter om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet[1] innehåller kunskapskriterier som används vid bedömning av sökandes yrkeskunskaper vid antagning till yrkeslärarutbildning (nedan kallad UHR:s föreskrifter).

Inom gymnasieskolans hantverksprogram finns idag en yrkesutbildning till låssmed. Skolverket har fått signaler från yrkesbranschen att det finns behov av att stärka utbildningen innehållsmässigt och anpassa den bättre till arbetsmarknadens behov. Branschen har även påtalat att det finns ett ökat behov av låssmeder på arbetsmarknaden.

Med anledning av förändringar i yrkesutbildningen har Skolverket tagit fram förslag för ett nytt ämne, lås- och passerteknik. Det nya ämnet syftar till att ge branschspecifik kunskap om produkter med tillhörande utrustning och material, produktionsprocessen med kvalitetskontroll och bestämmelser samt färdigheter i nyckeltillverkning och installation av låssystem. Som konsekvens av förslaget om

[1] Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

det nya yrkesämnet har UHR och Skolverket tagit fram förslag till kunskapskriterier för det nya ämnet.

A. Allmänt

UHR:s och Skolverkets kunskapskriterier är likalydande i myndigheternas respektive föreskrifter[2] eftersom samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, såväl i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen som vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet. Vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper uttrycks i föreskrifterna i form av kunskapskriterier. Vid revidering och framtagande av nya ämnesplaner för yrkesämnen i gymnasieskolan arbetar myndigheterna gemensamt fram förslag på kunskapskriterier för ämnet.

UHR och Skolverket har sedan tidigare enats om principer för hur föreskrifterna ska vara utformade:

- Ett ämne bör inte vara bredare än att en lärare kan undervisa i hela ämnet.
- Myndigheternas föreskrifter ska utformas så att de är likalydande.
- Det som myndigheterna kan föreskriva om är yrkeskunskaper. I ämnesplanerna, som lärarna ska undervisa utifrån, ingår även andra mer generella kunskapsområden. Dessa kunskaper och förmågor får lärarna antas ha bland annat utifrån den grundläggande behörigheten för högskolestudier.
- Yrkeskunskaperna ska vara såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska[3].
- Med kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper avser myndigheterna innehåll (vad man ska kunna), nivå (hur väl man ska kunna det) och aktualitet (att kunskapen är giltig i nutid). För att definiera vad som är nödvändig kunskap använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF, nivå 5[4].
- De kvalificerade och relevanta yrkeskunskaperna uttrycks i form av kunskapskriterier. Kunskapskriterierna ska ge en förutsägelse om vilka yrkeskunskaper som, tillsammans med yrkeslärarutbildningen eller lärarutbildningen[5], ger optimala förutsättningar för att kunna undervisa i det aktuella ämnet.
- En viktig utgångspunkt för kunskapskriterierna är ämnesplanerna för de enskilda yrkesämnena i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, eftersom det är ämnesplanerna som anger vad läraren kommer att undervisa i. Kunskapskriterierna utgår också från yrkeskunskaper förvärvade genom yrkesutövandet i arbetslivet och som anses nödvändiga som grund för att undervisa i ett yrkesämne.

SeQF som utgångspunkt för kunskapskriterierna

För att definiera vad som är nödvändiga kunskaper för att undervisa i yrkesgymnasieskolan använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF. Ramverket innehåller åtta referensnivåer - från grundläggande nivå (nivå 1) till den mest avancerade nivån (nivå 8). De åtta referensnivåerna uttrycks som resultat av lärande, definierade utifrån vad en

[2] Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

[3] Det innebär att en person genom yrkesutövning anses kunna förvärva såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska yrkeskunskaper. Det innebär däremot inte att en person som genom utbildning förvärvat teoretiska yrkeskunskaper också anses ha förvärvat erfarenhetsbaserade yrkeskunskaper.

[4] Ett fåtal yrkesämnen inom vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år har SeQF nivå 6.

[5] För behörighet enligt 2 kap. 25 § punkt 3 förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare krävs ej nödvändigtvis en yrkeslärarexamen.

person vet, förstår och kan göra när en lärandeprocess är avslutad, inte för hur lärandet uppnåtts. Myndigheterna har i framtagandet av kunskapskriterier utgått från principen att den som undervisar ska ha kunskaper som ligger minst en nivå över de kunskaper en elev förvärvar i gymnasieskolan. Gymnasieutbildning är inplacerat på nivå 4 i SeQF. Det innebär att den som vill undervisa i yrkesämnen i gymnasieskolan ska ha yrkeskunskaper motsvarande minst nivå 5 i SeQF.

1.Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå
Skolverket har föreslagit ämnesplan för ett nytt yrkesämne, lås- och passerteknik.

Som konsekvens av de föreslagna ändringarna har UHR och Skolverket sett över följande föreskrifter:

- UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen, *och*
- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

UHR och Skolverket har tagit fram förslag på ett nytt kunskapskriterium för ämnet lås- och passerteknik.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd
UHR gör bedömningen att det saknas alternativa lösningar till förslaget om kunskapskriterier för det nya föreslagna ämnet. Om UHR beslutar att inte lägga till kunskapskriterier för det föreslagna ämnet i UHR:s föreskrifter försvårar det antagningen av yrkeslärare i ämnet.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen
Personer som har ansökt till, påbörjat eller genomgått en utbildning till yrkeslärare kan beröras av förslaget.

Personer som tidigare har antagits till yrkeslärarutbildningen kan inte komplettera sin ansökan under utbildningens gång med ytterligare yrkesämnen.

Personer som vid validering bedömts behöriga i det närliggande ämnet larm- och säkerhet anses inte automatiskt uppfylla behörighetskravet i det nya föreslagna ämnet. För behörighet i det nya ämnet kan personer med lärarexamen ansöka om utökad lärarlegitimation hos Skolverket.

Förslaget om kunskapskriterier för det nya föreslagna ämnet kan innebära att UHR behöver rekrytera bedömare för det nya ämnet.

Föreslagna ändringar kommer innebära att UHR behöver informera bedömare om förändringarna.

4. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

I förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen regleras de särskilda behörighetskrav som gäller för tillträde till yrkeslärarutbildningen. I 4 § förordningen bemyndigas UHR föreskriva om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Med stöd av bemyndigandet har myndigheten beslutat om Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

5. Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

UHR bedömer att det inte föreligger några kostnadsmässiga konsekvenser med anledning av ändringarna.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

7. Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

UHR föreslår att förslag om ändrade föreskrifter ska träda ikraft **den 1 februari 2021** och tillämpas vid antagning till utbildning som börjar efter **den 31 maj 2021**.

UHR kommer att informera om förändringarna på myndighetens hemsida och i nyhetsbrev till de lärosäten som anordnar yrkeslärarutbildningen.

B Kommuner och regioner

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller regioner.

C Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

D Samråd

UHR:s och Skolverkets kunskapskriterier är likalydande i myndigheternas respektive föreskrifter eftersom samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, såväl i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen som vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet.

UHR och Skolverket har tillsammans tagit fram förslag på kunskapskriterier för det nya yrkesämnet. I arbetet har nationella programråd och relevanta branschföreträdare lämnat synpunkter. Myndigheterna skickar ut respektive föreskrifter på remiss var för sig[6]. Myndigheterna kommer att analysera respektive myndighets remissyttranden och ta ställning till om inkomna synpunkter påverkar

[6] Skolverkets remiss, dnr 2019:01073

det ursprungliga förslaget.

UHR har informerat de lärosäten som anordnar yrkeslärarutbildning om de föreslagna ändringarna.

E Kontaktperson

Vid frågor om konsekvensutredningen eller föreskrifterna kan Petra Brundell, Universitets- och högskolerådet, kontaktas. Telefon: 010-470 06 90, e-post: petra.brundell@uhr.se.